

KORRUPSION XARAJATLAR

Kulibayev Fayzulla Abduraxmonovich

Toshkent viloyati Olmaliq shahar kasb-hunar maktabi

Biznes asoslari fani

Annotatsiya: Ushbu maqolada korrupsion xarajatlar, korrupsiyani vujudga keltiruvchi sabab va shart-sharoitlarning ijtimoiy-falsafiy tahlili, korrupsiyaviy xavfsizligini shakllantirish dolzarb vazifalari, korrupsion munosabatlarga qarshi murosasizlikni shakllantirish haqida batafsil bayon qilingan.

Kalit so'zlar: korrupsion xarajatlari, korrupsiyaviy xavfsizlik, raqamlashtirish, jamoatchilik nazorati.

Kirish:

Hozirgi vaqtda jamiyatlarda korrupsiyaviy xavfsizligini takomillashtirish jiddiy vazifalardan biri bo'lib qolmoqda. Sababi korrupsiya jamiyatni barqarorlikdan beqarorlikka olib boradigan, uni yemiradigan jamiyat a'zolarini axloqiy tomondan tubanlashtiradigan va ularda halollikka oid qarashlarini o'zgartirib yuboradigan ijtimoiy illatdir. Umuman olganda, korrupsiya xavfsizligi korrupsion munosabatlarni oldini olish, unga qarshi kurashish va jazolash mexanizmlarini ishlab chiqish va bu boradagi faoliyat mexanizmini yaratishdan iboratdir.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya:

Davlat korrupsiyaga barham berishi bilan korrupsiyaga qarshi kurash xarajatlari shunchalik o'sadiki, korrupsiyani to'liq tugatishga cheksiz harakatlar sarflashga mos keladi. Korrupsiyadan ko'riladigan yo'qotishlar va korrupsiyaga barham berish xarajatlarini taqqoslab, eng kam umumiy yo'qotishlarni aks ettiradigan korrupsiya optimal darajasini aniqlash mumkin.

Ma'lum bo'lishicha, jamiyat uchun bu jarayon xarajatlari juda yuqori ekanligi tufayli korrupsiyani oxirigacha yakson qilmagan ko'proq foyda keltiradi. Ammo korrupsiya bilan kurashga sarflangan mablag'larning keyingi samaradorligini ham esdan chiqarmaslik zarur. Bundan tashqari, korrupsiya sabablarini bartaraf etish ishiga ziyon yetkazgan holda korrupsiyaga qarshi kurashga berilib ketish ma'muriy tizimni moslashuvchanlikdan, aholini esa fuqarolik erkinliklardan mahrum etishi mumkin.

Korrupsiya va korrupsiyaviy munosabatlarga oid atamalar jamiyat a'zolari va huquqni muhofaza qilish organlari tarafidan juda ko'p foydalanilayotgan tushuncha sanaladi. Ammo fuqarolar mazkur atamani kundalik turmushda ko'p foydalanilsa, hamma uning mohiyati haqida yetarli tushunchaga ega emas.

Natijalar:

Korrupsiyaga qarshi kurash jarayonining boshlanishi insoniyat tarixining eng olis nuqtalariga borib taqaladi. Eng qadimgi mamlakatlarga ham korrupsiyaviy munosabatlarni oldini olish va bu munosabatga kirishganlarni jazoga tortishning turli yo'llari foydalanilgan. Shu bilan birga tarixiy taraqqiyotda turli millat va elatlarning, davlat va ittifoqlarning korrupsiyaviy munosabatlarga, amaldorlarning ta'magirliigi bilan bog'liq jarayonlarga qarshi kurashish turli yo'llari, jazolash mexanizmlarini foydalanilganigi bilan diqqatga sazovordir.

Hozirgi vaqtda korrupsiyaga qarshi kurash va har qanday korrupsion munosabatlarga qarshi murosasizlikni takomillashtirish muhitda alohida e'tibor berish zarur bo'lgan quyi darajadagi korrupsiyani keltirib chiqaruvchi omillarni ham ko'rib chiqish maqsadga muvofiq bo'lardi.

Muhokama:

Korrupsiyaviy munosabatlarning asosiy sababi va o'ziga xos xususiyati uning xufyoni va munosabatga kirishuvchi har ikki tomon uchun ham manfaatli bo'lishi bilan belgilanadi. Ya'ni, korrupsiya jinoyati bu munosabatga kirishgan taraflarini o'zaro manfaatli kelishuvi yordamida sodir etiladi. Shuning uchun ko'p holatlarda tegishli kurashuvchi organlarga shikoyat qilinmaydi. Shu bilan birga bugungi vaqtda ko'p mamlakatlarda korrupsiyaga qarshi kurashish tizimiga ishonchsizlik rivojlanib qolganligi uchun ham pora so'rash holatlariga tegishli oranlarga shikoyat qilinmaydi.

Xulosa:

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, korrupsiyaga qarashi kurashda mamlakat xizmati tizimini tegishli tartibda o'zgartirish, jamoatchilik nazorati mexanizmlarini rivojlantirish talab qilinadi. Bugungi kunda shakllangan mamlakatlarda hamma davlat xizmatlari raqamlashtirilib, inson omilidan holi tizim yaratilmoqda. Bu korrupsiyaviy munosabatlarni ham kamaytiradi. O'zbekistonning ham yangi taraqqiyot bosqichida davlat organlari faoliyatini takomillashtirish, ularni raqamlashtirishni tezlashtirishga oid ko'plab islohotlar olib borilmoqda.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Islomov Z.M. O'zbekiston modernizatsiyalash va demokratik taraqqiyot sari. – T.: O'zbekiston, 2005.
2. Madaliyev A. O'zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyoti modelini yaratish asoslari. – T.: Fan. 2004.
3. Meliev X. Korrupsiyaga qarshi kurash muammolari: milliy va xalqaro tajriba. Xalqaro ilmiy-amaliy seminar materiallari. –T.: «Chashmaprint», 2010.
4. G'oyibnazarov Sh. Davlat hokimiyati va boshqaruvini demokratlashtirish yo'li. – T.: O'zbekiston, 2011.